

Úvod do studia interaktivních médií II

Sylabus

2 různé kódy předmětu

IMK015 - zapisují si, ti, kdo předmět opakují

TIM_BK_002 - zapisují si imatrikulační ročníky 2019/20, tj. ti, kteří jsou ve druhém semestru

Kontakt na vyučujícího: Filip Johánek, 178783@mail.muni.cz. Konzultační hodiny: viz IS, kancelář 5.28 na FSS MU, Joštova 218, Brno

Podmínky pro úspěšné ukončení kurzu

1. Vypracování výpisků z povinné četby

Odevzdávají se do odevzdávací předmět ve formátu doc./docx./odt./rtf, jako jeden soubor. Pokusy o opožděné odevzdání e-mailem se neobtěžujte, nebude k nim přihlíženo (pouze v případě nemoci). Zároveň prosím myslete na to, že všichni jsme povinni znát studijní řád a řídit se jím, tzn. že jakkoli opsané úkoly jsou důvodem k nepřijetí práce, neukončení předmětu a hrozbou vyloučení ze studia.

Jak na výpisky?

A. Na základě myšlenek v textu formulujte smysluplné věty (možno používat i odrážky) o klíčových tématech v rozmezí **900-1 500 znaků včetně mezer** (v případě potřeby se samozřejmě můžete rozepsat do cca 2 000 znaků, ale není to nutné). Platí pro každý text.

B. Na konci každého textu uveďte minimálně jednu a maximálně tři otázky na potenciální diskusi s autorem/kou textu. Počítá se do rozsahu znaků.

Platí pro každý text.

C. Váš vhled do problematiky - vztah k jiným textům, světu, situacím - vztáhněte alespoň jednu myšlenku z textu k něčemu existujícímu mimo tento text (k nějaké teorii, události, status quo, čemukoli). Počítá se do rozsahu znaků.

Platí pro každý text.

Seznam textů a termíny odevzdání níže.

2. Vypracování samostatného úkolu „interpretace teorie“

Na základě literatury zpracujte vlastní text s využitím nejméně 2 textů z literatury.

Jak na to?

Zvolte nějaký vás motivující/provokující/zajímavý/nezajímavý fenomén (jev, situaci, věc, cokoli - např. zhlédnutou výstavu, umělecké dílo, film, princip distribuce dat po síti, princip autorství, mediální ohlas smrti Karla Gotta, budoucnost, ekologickou krizi, kafe v Kofi Kofi) a podívejte se na něj skrze optiku probíraných textů.

Rozsah 1 700 - 1 900 znaků včetně mezer, tj. zhruba 1 normostrana. Uvést prosím seznam použité literatury, ten se nepočítá do rozsahu.

Není třeba vymýšlet nové teorie ani paradigmaty, stačí interpretovat nějaký problém dle vize nějakého autora/ky a ten pokud možno konfrontovat s jiným či svým (v tom případě pak důsledně rozlišovat názor svůj od názoru nějaké autority).

Smyslený nezajímavý příklad:

Manovich dělá výzkum Instagramu.

Weibel se zabývá tím, co je nové (1. využití textu). Je nový Instagram? Podle Weibela nejspíš ne, protože (interpretace problému podle určitého autora/ky - možno citovat, parafrázovat, polemizovat s autorem/kou myšlenky).

Manovich bere fotky distribuované Instagramem jako svým způsobem relevantní informaci o světě, podle teorie informace tak, jak jí chápe Jana Horáková (2. využití textu) však je třeba zpochybnit toto tvrzení, protože

Více o Manovichově projektu zde: <http://manovich.net/index.php/projects/zooming-in/>

Seznam pro výběr 2 textů, zvrubný příklad a termíny odevzdání níže.

3. Projití písemkou (uzavřené a otevřené otázky)

Maximum za písemku je 60 bodů, minimum na projití písemkou je 40 bodů. Kombinace otevřených a uzavřených otázek z probírané látky a povinné literatury.

V průběhu semestru vám vložím do studijních materiálů **seznam klíčových konceptů/autorek a autorů/termínů/teorií/a další látky**, jejíž znalost se předpokládá u závěrečné písemky.

4. Dobrovolně - prezentace na hodině

V délce cca 3-5 minut na téma blízkému našemu oboru.

Ideálně z oblasti novomediálního umění (výstava, událost) či z mediální reality, výklad o textu mimo povinné materiály, vlastní myšlenková konstrukce, koncert atd. Zájemkyně a zájemci, prosím napište mi na e-mail 178783@mail.muni.cz minimálně den předem s návrhem tématu na odsouhlasení. Uznávám pouze prezentace vyřčené na hodinách, textové verze bez prezentování na hodinách neberu.

Hodnocení

Celkem je třeba získat minimálně 70 z možných 100 bodů:

1. Vypracování výpisků z povinné četby - 12,5 bodů

(body se nestupňují od kvality vaší práce - buď jí vezmu za 12,5 bodů, nebo vám ji vrátím k přepracování, a pokud se vám ji povede opravit, dostanete 12,5 bodů)

2. Vypracování samostatného úkolu „interpretace teorie“ - 12,5 bodů

(opět, body se nestupňují od kvality vaší práce - buď jí vezmu za 12,5 bodů, nebo vám ji vrátím k přepracování, a pokud se vám ji povede opravit, dostanete 12,5 bodů)

3. Projití písemkou (uzavřené a otevřené otázky)

Maximum za písemku je 60 bodů, minimum na projití písemkou je 40 bodů.

4. Prezentace na hodině (1 prezentace za 5 bodů, maximálně 4 prezentace)

Pokus o vysvětlení:

Povinné je odevzdat 1. a 2. úkol (celkem 25 bodů) a napsat písemku na minimálně 40 bodů.

V této chvíli jste splnili úkoly a prošli písemkou, ale nemáte kýžených **70 bodů** pro úspěšné ukončení předmětu, máte pouze 65 bodů

Kýžených **70 bodů** můžete získat tak, že si buď budete věřit, že napíšete písemku na minimálně 45 bodů a více a dostanete "E"- "B", nebo si pomůžete prezentací na hodinách, a pak vám stačí písemka napsat na 40 bodů (1 prezentace). Další prezentace jsou pak již pouze pro zlepšení bodů/známky/pocitu. Podívejte se také na bodovou stupnici pro hodnocení, je celkem přísná.

Bodová stupnice pro hodnocení

body	hodnocení
100	A
99	A
98	A
97	A
96	A
95	A
94	A
93	A
92	A
91	A
90	A
89	A
88	A
87	B
86	B
85	B
84	B
83	B
82	C
81	C
80	C
79	D
78	D
77	D
76	D
75	D
74	E
73	E
72	E
71	E
70	E
0-69	F

Termíny pro odevzdání

1. Vypracování výpisků z povinné četby - pondělí 23:59 11. 5. 2020
2. Vypracování samostatného úkolu „interpretace teorie“ - pondělí 23:59 1. 6. 2020

Probíraná témata

Blok A.

Kontexty studia interaktivních médií jako autorských přístupů

M. McLuhan: média jako extenze člověka

D. Daniels: strategie interaktivity

V. Flusser: aparát-operátor systém

P. Weibel: teleologie médií

E. Huhtamo: archeologie médií

S. Zielinsky: variantologie

F. Kittler: filozofie médií

Blok B.

Kontexty studia interaktivních médií jako metodologických přístupů

kulturní a uměnovědné hledisko: softwarová studia

Termíny hodin

27. 3.

24. 4.

15. 5.

Literatura

Povinná literatura - děláte z ní výpisky

Její znalost se očekává u písemky, konkretizuje ji seznam klíčových slov, vložíím jej v průběhu semestru do IS.

McLUHAN, Marshall. *Jak rozumět médiím: extenze člověka*. Praha: Odeon, 1991., s. 15-42 (úseky Úvod, Médium je poselstvím, Horká a chladná média): učební materiály v IS

Dieter Daniels: Strategies of Interactivity -

https://www.hgb-leipzig.de/daniels/vom-readymade-zum-cyberspace/strategies_of_interactivity.html:

- odevzdáváte samostatné výpisky k 1. a 2. části

1. část - úseky (odstavce): Strategies of Interactivity až Fiction and Function of Multimedia Technology and Cyberspace včetně

2. část - úseky (odstavce): Examples of Media-Assisted Forms of Interaction of the 1980s and 1990s až do konce. **Není třeba číst úseky představující příklady (i. Interaction with a video story through multiple options, ii. Interaction with a closed data world through which the viewer can navigate, iii. Interaction**

between body and data world, iv. A data system with momentum that is enhanced through interaction, v. Dialogue-based models, vi. The »exemplary viewer«, vii. Approaches toward collectivity in media space.)

Jana Horáková - Konec dějin nových médií: softwarová studia: učební materiály v IS

Peter WEIBEL: Synthetic Times - celá část A. Past and Present Media Art (s. 1-6): učební materiály v IS

Variantologie: polyhistorický přístup k myšlení o umění nových médií: učební materiály v IS

Friedrich Kittler a jeho teze *Není žádný software*:

<https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/ff/ps14/software/web/pages/02-genealogie.html#vzor> - úsek 02.01 Není žádný software vs. Je jen software

Mediální teoretik Parikka: Automatizace a umělá inteligence nesmí udržovat mocenské vztahy. Musíme hledat nové budoucnosti (rozhovor):

<https://wave.rozhlas.cz/medialni-teoretik-parikka-automatizace-a-umela-inteligence-nesmi-udrzovat-5981104>

Literatura pro vypracování samostatného úkolu „interpretace teorie“

Znalost vybraných částí se očekává u písemky, konkretizuje ji seznam klíčových slov, tedy je zčásti také povinná, ale není třeba z ní vypracovávat výpisky.

Pro úkol „interpretace teorie“ vybíráte 2 texty

Jana Horáková - Konec dějin nových médií: softwarová studia: učební materiály v IS (tento text je povinný a zároveň si jej můžete vybrat jako jeden ze dvou pro „interpretaci teorie“)

Vilém Flusser a jeho *Aparát-operátor systém*:

<https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/ff/ps14/software/web/pages/02-genealogie.html#vzor> od úseku 02.03 Software jako výraz matematického myšlení po Od „programmed imagination“ k „programmed visions“ včetně

Vilém Flusser - část knihy Do universa technických obrazů, s. 9.-16.

Erkki Huhtamo: From Kaleidoscomaniac Cybernerd: Notes Toward an Archaeology of the Media: učební materiály v IS

Peter WEIBEL: Synthetic Times, s. 112–142 (část tohoto textu je povinná a zároveň si jej můžete vybrat jako jeden ze dvou pro „interpretaci teorie“)

Doporučená literatura

Úvod do softwarových studií - genealogie softwarových studií:

<https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/ff/ps14/software/web/pages/02-genealogie.html#soul>

Marshall McLuhan - *Člověk, média a elektronická kultura: Výbor z díla*

Marshall McLuhan - *Jak rozumět médiím: extenze člověka.*

Marshall McLuhan - The Medium Is The Message [1977] (Media Savant)

<https://www.youtube.com/watch?v=UoCrX0scCkM>

What is the Meaning of The Medium is the Message?

http://individual.utoronto.ca/markfederman/article_mediumisthemessage.htm

Friedrich Kittler - There is No Software: učební materiály v IS

Vilém Flusser.: Komunikológia

Vilém Flusser: Do univerza technických obrazů: učební materiály v IS

Interview with Prof. Dr. Siegfried Zielinski for The Lounge.

https://www.youtube.com/watch?v=_yxU-xtuc5g

Užitečné odkazy

Revue pro média: <http://rpm.fss.muni.cz/>

www.monoskop.org

<http://www.ubuweb.com/>

Vzory samostatného úkolu („interpretace teorie“) na základě 2 textů

Struktura

- A. Titulek /jaké texty zpracováváte a s čím je konfrontujete/
- B. Představení jevu (fenoménu/entity/čehokoli)
- C. Jev v interpretaci/konfrontaci/vs. teorie z odborných textů
- D. Literatura

Příklad

A. Text na téma Cageovy skladby 4'33" s použitím textů: Teorie informace (Max Bense) a Contemporary Art and Cybernetics: Waves of Cybernetic Discourse within Conceptual, Video and New Media Art (Etan J. Ilfeld)

B. Tématem tohoto textu je skladba Johna Cage 4'33". Autor ji složil v roce 1952 pro libovolné obsazení. Sestává ze 4 minut a 33 vteřin ticha. Poprvé ji v roce 1952 interpretoval David Tudor v úpravě pro klavír.

C. Bense [Bense 1967: 12] říká: „*Informace je vědomost, jejíž smysl spočívá v přenosu, zprostředkování.*“ V hovorovém jazyce znamená informace zprostředkovanou zprávu, která nese více či méně jednoznačný význam [ibid]. V jazyku vědy je pak význam informace reflektován jako něco, co lze na zprávě měřit či vyčíslit. Jako dobrý příklad může posloužit Benseho úvaha nad telegramem. Příjemce informaci v telegramu vnímá jako „*naprostý význam*“ [ibid] (např. důležité urgentní sdělení osobní/pracovní povahy), zatímco člen pracovního kolektivu u překážky nepřikládá obsahu žádný význam (alespoň ne z hlediska svého pracovního zařazení) a počítá pouze písmena/slova, aby mohl vyčíslit poplatek.

Ilfeld ve svém textu vnímá skladbu Johna Cage 4'33" v kontextu teorie informace a zejména v její matematické reflexi takto: „*As early as the 1950s, John Cage's composition 4'33" could be viewed as a subversive deconstruction of Shannon's information/noise binary.*“ [Ilfeld 2012: 58]

Pokud bychom chtěli použít Benseho příklad s telegramem, je možné napsat, že z hlediska (matematické) teorie informace se jedná o entitu, která zabere na časové přímce 4 minuty a 33 vteřin (například studiovému techniku, který kdysi skladbu kopíroval v reálném čase). Bez znalosti jejího obsahu či jakékoli motivace k jeho reflexi je možné například srovnávat z hlediska času trvání této skladby se skladbou jinou, či jakýmkoli úkonem/situací, která nám zabere stejný čas.

S přihlédnutím k hledisku obsahu je pak možné opět vzpomenout Ilfelda: „*4'33" can be viewed as a rebuke of Shannon and Wiener's signalbased information, which had championed signal over noise; after all, it is precisely the "noise"—whispers, coughs and ambient sounds—that became the actualized message/signal in 4'33".* [ibid]

Skladba 4'33" je entitou, na které lze dále rozpracovávat konfrontaci různých přístupů k jejímu obsahu (teorie informace, muzikologie, sémiotika a další).

D. Literatura

Bense, Max. *Teorie informace*. Praha: Odeon, 1967.

Ilfeld, Etan J. Contemporary Art and Cybernetics: Waves of Cybernetic Discourse within Conceptual, Video and New Media Art. *Leonardo* [online]. 2012, roč. 45, č. 1, s. 5763 [cit. 20150419]. Dostupné z: http://www.mitpressjournals.org/doi/pdf/10.1162/LEON_a_00326.

Dobrý příklad textu jednoho z vašich studijně starších kolegů:

A. Text na téma Intermedialita v hudebním průmyslu s použitím textů: **Petr Szepanik - Intermedialita, Jan Schneider - Vybrané kapitoly z intermediality, Dick Higgins – Statement of Intermedia.**

B. Tématem tohoto textu je intermedialita při tvorbě videoklipů s oporou historie krátkometrážních audiovizuálních děl a její znásilnění pro masovost a zvýšení ekonomického přínosu v hudebním průmyslu.

C. *“Intermedialita v širším vymezení je projevem vztahů dvou či více mediálních forem, které vstupují do takové vzájemné konceptuální fúze (sloučení), v níž obě interagující média již nelze od sebe oddělit a vrátit jim původní koherenci. Koncepty jednoho média nahradí v jejich funkci koncepty média druhého, a tím danou mediální formu zevnitř transformují. Výsledkem této fúze je nová hybridní forma média, která mísí strukturní rysy dřívějších mediálních forem, ale současně obsahuje kvality zcela nové.”*¹ Budeme-li vycházet z širšího vymezení intermediality dle Petra Szczepanika, vzájemná provázanost mediálních forem přináší nové kvality, avšak média jsou zpětně neosamostatnitelná. Pro dané téma využijeme příklad, že nezaujatý recipient, bez znalosti pozadí, historie, vývoje médií a jejich vzájemného prolínání, uvidí ve vysílání českého televizního hudebního kanálu náhodný videoklip. Nedokáže rozdělit, zdali se mu zalíbí pouze vizuální nebo audiální stránka, neboť zde platí pravidlo prvního dojmu - vnímá dílo audiovizuálně. Se zpětným poslechem, nebo zhlédnutím videa beze zvuku, recipientovi, stejně jako nevědomý proud asociací, naběhne doplňující vizuální část, případně část audiální.

*“Intermedialita se liší od jiných typů vztahů mezi médii tím, že vytváří nedělitelné fúze - na rozdíl od síťové propojenosti (hypermédia), přenosů (transmedialita), juxtapozic (multimédia) či kombinací (mixed-media). Intermediální formy nejsou bezproblémovým součtem či sousedstvím cizorodých prvků, nýbrž výsledkem jejich hluboké transformace. V intermedialitě nejde o hranice mezi obrazy, ale o obrazy těchto hranic.”*¹ Mohli bychom zpočátku hudební klip brát jako mixed-media, čili kombinaci médií, ale propojením médií vzniká transformace díla. *“For the last ten years or so, artists have changed their media to suit this situation, to the point where the media have broken down in their traditional forms, and have become merely puristic points of reference.”*² Tato výhoda intermediality - transformace - začala být komerčně využívána v druhé polovině padesátých let minulého století, kdy začaly vznikat první hudební klipy. *“Obrazová složka měla vztah k dílu převážně emoční a užívalo se méně obvyklých filmových technik - často šlo o běžný krátký abstraktní film (tj. film bez děje). K jejich rozšíření došlo právě díky hudebním televizním stanicím v 80. letech 20. století.”*³ Podíváme-li se na historickou linii vývoje a analýzy pojmu intermedialita, jde také ruku v ruce s vývojem hudebních klipů. *“Modern music videos were primarily made and used as a marketing device intended to promote the sale of music recordings. Although*

*the origins of music videos go back much further, they came into their own in the 1980s, when Music Television's format was based on them. In the 1980s, the term "rock video" was often used to describe this form of entertainment, although the term has fallen into disuse."*⁴

V příkladech, které nás obklopují, můžeme vidět více směrů původu vzniku, respektive myšlenky vzniku. Intermedialita jako experiment akademické půdy, dekonstruování jiného média za účelem vzniku nového spojení. Intermedialita jako nezadržitelný vývoj vzájemného slučování médií za účelem tvorby nového, atraktivnějšího směru. Téměř vše se poddá tlaku massmédií, nové se přesycením stává běžným a okoukaným. Intermedialita však nabízí množství nevyčerpatelných spojení médií a tvoří další směry, které podníká další fáze evoluce médií. *"Oblast intermediality zůstává i nadále poměrně nepřehlednou džunglí, v níž vedle sebe koexistuje nebo i soupeří celá řada pojmů, které jsou vzhledem k intermedialitě subkategoriemi nebo případně jejími konkurenty...rozhodně však možno konstatovat, že intermedialita otevřela nejen nové prostory bádání, ale stala se zároveň podnětem k nové metodologické sebereflexi."*⁵

D. Literatura

¹ SZCZEPANIK, Petr. INTERMEDIALITA. *CINEPUR: Časopis pro moderní cinefily* [online]. 2002 [cit. 2016-05-30]. Dostupné z: <http://cinepur.cz/article.php?article=5>

² HIGGINS, Dick. *Statement of Intermedia* [online]. New York, 1966 [cit. 2016-05-30]. Dostupné z: <http://artpool.hu/Fluxus/Higgins/intermedia2.html>

³ Videoklip. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-05-30]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Videoklip>

⁴ Music Video: 1981–1991: Music videos go mainstream. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-05-30]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Music_video

⁵ SCHNEIDER, Jan a Lenka KRAUSOVÁ. *Vybrané kapitoly z intermediality* [online]. 2008 [cit. 2016-05-29]. ISBN ISBN 978-80-244-2055-4. Dostupné z: https://is.muni.cz/auth/el/1421/jaro2016/IMK015/um/Vybrane_kapitoly_z_intermediality.pdf